

Plan mot diskriminering och kränkande behandling

Varje förskola och skola ska i enlighet med diskrimineringslagen (2008:567) och skollagen (2010:800) årligen dokumentera arbetet mot diskriminering och kränkande behandling.

Diskrimineringslagen och skollagen är formulerade på olika sätt. Men vårt arbete mot diskriminering och kränkande behandling vinner inte på att bedrivas åtskilt. Därför bedrivs ett sammanhållet arbete mot alla former av kränkningar i förskolan och skolan, såväl mot diskriminering (inklusive sexuella trakasserier och trakasserier) som mot kränkande behandling.

Centrums förskoleenhet

Rektor: Gunnel Bengtsson

Planen gäller: 2020/2021

Reviderad: 2020-11-01

OM PLANEN

Planen tar avstamp i den utvärdering som vi i slutet av förra läsåret gjorde på vår föregående plan, samt i de styrkor och utmaningar vi identifierat i vår kvalitetsrapport. Utifrån dessa sätter vi mål för och planerar vårt främjande arbete. Syftet med det främjande arbetet är att skapa en trygg och tillitsfull arbetsmiljö för alla barn, elever och all personal, där alla barn/elever har maximala möjligheter att lära och utvecklas. Det främjande arbetet pågår alltid och utan att något särskilt har hänt. Det bedrivs långsiktigt, gäller alla, sker kontinuerligt både på och utanför lektionstid och det är målinriktat.

Under första halvan av höstterminen undersöks och analyseras verksamheten ur ett värdegrundsperspektiv för att göra en första avstämning av det främjande arbetet samt som underlag för beslut om och planering av förebyggande och aktiva åtgärder mot kränkande behandling och diskriminering. Syftet med det förebyggande arbetet är att avvärja risker i den egna verksamheten. Det förebyggande arbetet är en del av förskolans och skolans systematiska kvalitetsarbete och ska involvera alla.

Förskolan och skolan har också i uppdrag att upptäcka, utreda och åtgärda diskriminering och kränkande behandling. Ett framgångsrikt upptäckande arbete är nära kopplat till det främjande arbetet med att skapa tillitsfulla relationer mellan personal och barn/elever. Känner barnen och eleverna sig trygga och säkra på att bemötas med respekt, så vågar de berätta om sin situation. En lärare eller annan personal som får kännedom om att ett barn eller en elev anser sig ha blivit utsatt för diskriminering eller kränkande behandling är skyldig att anmäla detta till rektor som i sin tur anmäler vidare till huvudman. Omständigheterna kring de uppgivna kränkningarna ska skyndsamt utredas och i förekommande fall ska det vidtas de åtgärder som skäligen kan krävas för att förhindra diskriminering och kränkande behandling i framtiden.

Planen kommer att utvärderas i slutet av vårterminen.

Bilagor:

[Bilaga 1](#) - Lagstiftning om diskriminering och kränkande behandling

[Bilaga 2](#) - Förklaringar till viktiga begrepp

[Bilaga 3](#) - Rutin vid misstanke om kränkande behandling, diskriminering eller trakasserier

[Bilaga 4](#) - Rutin vid misstanke om upprepad kränkande behandling

DELAKTIGHET (SAMVERKAN)

Barnen på förskolan görs delaktiga i arbetet med planen genom trygghetsvandring och trivselenkät. Vårdnadshavare görs delaktiga genom utvecklingssamtal, den dagliga kontakten, UNIKUM samt brukarenkäten.

Personalen är delaktiga i arbetet med planen genom att vi kontinuerligt lyfter värdegrundsarbetet och arbetet i planen på reflektionsmötena.

FÖRANKRING AV PLANEN

Barnen får kännedom på olika sätt om planen utifrån ålder och mognad bland annat när de får introduktion av trygghetsvandringarna.

Vårdnadshavare får ta del av planen genom information vid inskolning, den nämns på utvecklingssamtalet, planen finns upphängd på respektive hemvist och den finns på hemsidan.

Nyanställd personal får en kort introduktion av planen. På arbetslagets reflektionsmöte lyfts värdegrundsarbete och där ingår även planen.

UTVÄRDERING AV FÖREGÅENDE ÅRS PLAN

Enheten har arbetat med värdegrundsmaterialet med riktad fokus på frågeställningen “Vi pratar om hur vi ska vara mot varandra i förskolan?”

Man har spelat forumteater (Kanin och Igelkott har kommit på besök), pedagogerna har fört dialoger med barnen om olika känslor, använt känslobollar, TAKK och bildstöd och riktade dialogfrågor vid måltider eller vid morgonmötet under en bestämd period.

Enheten kommer arbeta vidare med värdegrundsarbetet, barnkonventionen (barns rättigheter), “rättighetsträdet”, värdegrundsmaterialet “De tio kompisböckerna” samt handdockorna Kanin och Igelkott finns med i verksamheten under dagen. Värdegrundsarbete är ett ständigt pågående arbete med kontinuerlig uppföljning i arbetslaget. Barnhälsa har en stående punkt i dagordningen på samtliga reflektionsmöten där specialpedagog närvarar.

Barnens trivsel och trygghet har hög prioritet på våra förskolor. Det finns närvarande pedagogisk personal i närheten av barnen under lek, aktivitet, både inomhus och utomhus. Pedagogisk personal har haft regelbundna dialoger om att fördela sig på gården vid utevistelse. Diskussioner har kontinuerligt förts i arbetslagen om vilka riskzoner som finns i utemiljön och att det ska finnas personal vid dessa. Arbetslagen har kontinuerligt fört diskussion om barnsyn, värdegrund och bemötande.

Nytt för läsåret 2020/2021 är att enheten startar upp trygghetsvandringar tillsammans med 3-5 åringarna. Detta för att göra barnen mer delaktiga och medvetna om att de har ett inflytande och rätt att bli lyssnade till.

FRÄMJANDE ARBETE

Syftet med det främjande arbetet är att skapa en trygg och tillitsfull arbetsmiljö för alla barn, elever och all personal, där alla barn och elever har maximala möjligheter att lära och utvecklas. Det främjande arbetet pågår alltid och utan att något särskilt har hänt. Det bedrivs långsiktigt, gäller alla, sker kontinuerligt både på och utanför lektionstid och det är målinriktat.

LÅNGSIKTIGT MÅL, övergripande		
<p>Det övergripande målet är att skapa en likvärdig och samstämmig lärmiljö, vilket leder till en bättre arbetsmiljö för såväl barn som vuxna.</p>		
Aktiviteter, vad vi ska göra:	Vem som ansvarar:	Beskriv tidsplan:
PBS, positivt beteendestöd ska implementeras enligt plan.	Per-Olof Wigsén	Start ht 2019 Delmål ett ska vara implementerat inom två år

LÅNGSIKTIGT MÅL		
<ul style="list-style-type: none"> Alla barn ska känna sig trygga på förskolan och känna sig respekterade av andra barn på förskolan. <p>Syfte: Att göra barnen delaktiga och utrymme i att de kan påverka tryggheten i förskolans lärmiljöer, både inomhus och utomhus.</p>		
Aktiviteter, vad vi ska göra:	Vem som ansvarar:	Beskriv tidsplan:
<p>Trygghetsvandring</p> <ul style="list-style-type: none"> Innan trygghetsvandringen genomförs en presentation för barnen om varför och förklara hur det kommer att gå till. <ul style="list-style-type: none"> Berätta för barnen att det görs för att de ska bli delaktiga (förklara att det kan betyda att man är med och bestämmer, ha rätt att uttrycka sin åsikt eller vara med i gruppen) för att göra dem trygga på förskolan i de olika lärmiljöerna. Berätta att barn har rätt att bli lyssnade till, att deras åsikt är viktig och att de ska berätta vad de tänker och känner i de olika lärmiljöerna. Visa 	Specialpedagog/ Värdegrundsgruppen/ Arbetslaget	Start v. 38

<p>“smileysgubbarna”, använd TAKK-tecken/bildstöd som förstärkning.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Kompissången 		
Efter trygghetsvandringen är genomförd ska underlaget sammanställas och ev. förändringar genomföras utifrån barnens tankar och reflektioner.	Specialpedagog/ Värdegrundsgruppen/Arbetslaget	v. 40-45
Känslorollar, - Aktiviteter där känslorollarna med olika känslor används, drama, skapande	Specialpedagog/ Värdegrundsgruppen/Arbetslaget	Start augusti 2020
De tio kompisböckerna samt Kanin och Igelkott	Förskolläraren/ Arbetslaget	Start augusti 2020

FÖREBYGGANDE ARBETE

Syftet med det förebyggande arbetet är att avvärja risker och hinder i den egna verksamheten. Det är en del av förskolans och skolans systematiska kvalitetsarbete och ska involvera alla. Under första halvan av höstterminen undersöks och analyseras verksamheten ur ett värdegrundsperspektiv för att upptäcka eventuella risker för kränkande behandling eller diskriminering (utifrån någon av de sju diskrimineringsgrunderna), eller andra hinder för barns och elevers lika rättigheter och möjligheter. Det kan både vara reella, faktiska hinder och hinder i form av attityder, normer och strukturer. Utifrån analysen av den egna verksamheten ska skäliga förebyggande åtgärder, som behövs för att förebygga och förhindra kränkande behandling och diskriminering, vidtas.

Underlag som alla förskolor och skolor i Sjöbo kommun ska använda

Trivselenkät	Enkäten besvaras årligen, i september/oktober, självständigt av alla elever i grundskolan samt i intervjusituation av barnen i ålder 4-5 i förskolan. Familjeförvaltningen administrerar enkäten och resultatet görs tillgängligt i G:mappen samt i Hypergene.
Rapport ur DF respons	I DF respons dokumenteras anmälan, utredning, åtgärder och uppföljning gällande kränkande behandling och diskriminering. Enheten tar ut två olika rapporter ur systemet och undersöker dessa. Den ena visar på läsårets samtliga inrapporterade ärenden. Den andra visar kalenderårets samtliga inrapporterade ärende och tas fram för att undersöka förekomst av upprepad kränkande behandling.
BRUK, Område 2 “Normer, värden och inflytande”	Skolverkets självskattningsmaterial BRUK, området gällande normer, värden och inflytande besvaras, rektor avgör processen för självskattningen.

Ytterligare underlag som vi på vår enhet använder

Trygghetsvandring	v. 38
-------------------	-------

Trygghetsvandring på förskolan

Trygghetsvandringen ska genomföras under en vecka v. 38 2020. Den genomförs med barn 3-5 år (Linnéstugan Röd/Grön och Lillgården Lilla Blå) och med 2-4 st barn/trygghetsvandring.

Syfte:

Att göra barnen delaktiga och utrymme i att de kan påverka tryggheten i förskolans lärmiljöer, både inomhus och utomhus.

Barnkonventionen

§2 Skydd mot diskriminering - Kan alla vara med?

§3 Barnets bästa - Är detta det bästa för barnet?

§6 Rätt liv och utveckling - Kan vi göra någonting mer?

§12 Rätt att bli hörd? - Vad tycker barnen?

- Innan trygghetsvandringen genomförs en presentation för barnen om varför och förklara hur det kommer att gå till.
 - Berätta för barnen att det görs för att de ska bli delaktiga (förklara att det kan betyda att man är med och bestämmer, ha rätt att uttrycka sin åsikt eller vara med i gruppen) för att göra dem trygga på förskolan i de olika lärmiljöerna.
 - Berätta att barn har rätt att bli lyssnade till, att deras åsikt är viktig och att de ska berätta vad de tänker och känner i de olika lärmiljöerna. Visa "smileysgubbarna", använd TAKK-tecken/bildstöd som förstärkning.
 - Kompissången
 - Handdockorna Kanin och Igelkott ska vara med på vandringen
- Frågor som vi ska använda oss av är; "Hur känns det när du är här i denna miljö?" Sedan får barnet peka på glad/ledsen smiley. Om barnet pekar på ledsen ställs frågan; "Vad ska vi göra/ändra på för att det ska kännas bra för dig här?"
- Efter trygghetsvandringen är genomförd ska underlaget sammanställas och eventuella förändringar genomföras utifrån barnens tankar och reflektioner för att ge barnen delaktighet och inflytande av åtgärderna.

Resultat och analysen har gjorts av värdegrundsgruppen (två pedagoger från respektive förskola samt rektor och specialpedagog). Förutom barnens reflektioner har även resultat och analys har lyfts på reflektionsmöten för att göra arbetslagen delaktiga i arbetet med trygghetsvandringen.

Resultat av undersökningen

Övervägande av barnen hade "tummen ner" till förskolornas toaletter. Deras kommentarer var bland annat: "det är äckligt när det inte är spolat", "det luktar bajs", "det känns stökigt på toaletterna", "man vill kunna stänga en dörr" och "man vill kunna låsa".

Barnens kommentarer kring utemiljön var bland annat: "det finns taggiga buskar som man kan riva sig på", "det finns nässlor", "det känns lite läskigt bakom rutschkanan", "hörnet mot Färsingaskolan känns inte bra", "det är mörkt på gården" och "bakom huset vid skogen känns inte bra".

Övriga miljöer på förskolorna fick övervägande "tummen upp" från barnen. Det kom förslag från barnen som till exempel: "det hade varit mysigt med tyg och ljusslinga här", "här finns inga bärbuskar", "jag önskar fler gungor", "klätterställningen är rolig men alla kan inte komma upp", "pärlplattorna bara rasar", "pärlplattorna blir inte fina för pappret bara fastnar", "önskar en bänk eller bord vid förråden" och "en bänk i sandlådan skulle vara bra".

Analys av undersökningen

Vi upplever att vi förberedde barnen i god tid inför att vi skulle gå en trygghetsvandringen. Kanin och Igelkott introducerade trygghetsvandringen och vi använde glad/ ledsen bilderna i olika sammanhang för att barnen skulle ha förståelse av bilderna. Vi upplevde att barnen gärna gick vandringen. Vi upplever att vandringen kändes lite för lång. Vid några tillfälle fick vi avbryta för barnen tappade intresset. En del barn klarade hela vandringen vid ett tillfälle och en del barn fick vi dela vandringen till två tillfällen. Det var några få barn som inte alls ville delta. Vi upplevde att de yngsta barnen hade svårare att förstå innebörden av vandringen.

En annan sak som blev tydlig för pedagogerna var att vi behöver göra en presentationsrunda för barnen av alla våra miljöer. Detta ska ske mindre grupper.

Vi tycker att barnen gjorts delaktiga genom att deras förslag på förändringar har lett till synliga åtgärder. Det finns åtgärder som kommer ske på längre sikt och även här ska barnen vara få med i processen.

Vi tycker det var bra att det även framkom andra saker än det som vi vuxna hade tänkt oss att få ut av trygghetsvandringen. Vi har lyssnat in barnens förslag på förändringar och tillsammans åtgärdat utifrån deras önskemål även om det inte handlade om trygghet.

Vi har kommit fram till att det inte var bra att för genomförandet av både trivselenkät och trygghetsvandring sker tidig höst. Beslut har tagits att genomföra trygghetsvandringen tidig vår istället.

Aktiva åtgärder

Konkret mål att arbeta mot:		
Att barnen ska vara trygga och trivas i förskolans miljöer		
Aktiviteter, vad vi ska göra:	Vem som ansvarar:	Beskriv tidsplan:
<p>Åtgärda toaletterna;</p> <ul style="list-style-type: none"> • beställa toaletter där det finns behov, beställa nya toalettsitsar, • installera ringklockor på toaletterna, tillverka upptaget/ledigt skylt, • införskaffa draperi eller dörr till de toaletter som saknar insyn, • ansöka om ommålning/uppfräschning av toaletterna, • städa ut saker som till exempel extrakläder, • barnen ska komma ihåg att spola och kasta pappershanddukar i papperskorgen • de vuxna ska titta över toaletterna lite då och då 	Arbetslaget och barnen	HT - 20 och VT -21
<p>Åtgärda utemiljön;</p> <ul style="list-style-type: none"> • beställa borttagning av nässlor, • felanmäla buskar som rivs • "Elcentralhuset", staket för att undvika äldre elever som ställer sig och röker intill förskolan. • belysning på gården • vuxna ska fördela sig över hela gården 	Arbetslaget	HT -20 och VT -21

Trivselenkät HT 2020

Den årliga trivselenkäten för enhetens samtliga 4-5 åringar genomfördes mellan v.38-43. Pedagogerna förberedde barnen i god tid innan genomförandet. Förberedelserna bestod av att man pratar och har dialog kring ord såsom till exempel: trivs, trygg, förskola, vuxen och bestämma. Det är samma pedagoger som genomför enkäterna/intervjuerna och barnen får god tid på sig att svara på enkäten. Enkäterna genomförs på en speciell och utvald plats/miljö där barnet får vara i fokus. Som stöd under intervjun använde pedagogerna TAKK och bilder. Enhetens värdegrundsgrupp har fördjupat sig i och analyserat följande centralt utvalda frågeställningar:

1. Tycker pojkar och flickor om att göra samma saker på förskolan?
2. Känner barnen sig trygga med alla vuxna?

3. Vad kan vara bra med att vara olika?

Resultat av undersökningen

Övervägande del barn svarade på frågan "Tycker pojkar och flickor om att göra samma saker på förskolan?"

Svaren vi fick visar på att övervägande svarade att de tycker att pojkar och flickor får göra samma saker på förskolan. Ett svar som sticker ut är att alla nämner vikten av att leka och ha en kompis att leka med.

Lillgårdens förskola:

Likvärdiga svar som vi fick som både pojkarna och flickorna nämnde var: pärla, leka med sand, cykla, gunga med kompisar, klättra i träd, dansa, leka med kompisar, leka mamma-pappa-barn, leka med duplo, åka rutschkana, måla.

Svar som skiljer sig mellan pojkar och flickor var att gräva, leka med bilar och att jaga varandra. Pojkar har svarat att de tycker om att gräva, leka med bilar och att leka jaga varandra. Flickorna svarade pyssla, detta skiljde sig åt från pojkarnas svar i enkäten.

Linnéstugans förskola:

Likvärdiga svar var att både pojkar och flickor nämner ordet kompisar och betonar vikten av att ha kompis att leka med.

Svar som skiljer sig mellan pojkar och flickor rörelse och utelek var det som skiljde ut sig bland flickornas svar.

Många barn av båda könen uppgav att de tycker det är roligt med bygg och konstruktion samt att vara i familjerummet och att rita nämnde också både pojkar och flickor.

Övervägande del barn svarade att de känner sig trygga med någon vuxen på förskolan?"

Lillgårdens förskola:

En stor del av barnen sa att de känner sig trygg med dem vuxna på förskolan. Inget barn satte tumme ner. Enkätens svar visade att barnen känner sig trygga på förskolan men att alla barn inte känner sig helt trygga med alla vuxna.

Linnéstugans förskola:

Fler pojkar än flickor känner sig helt trygga än vad flickorna gör, dock gav inga barn tummen ner, endast upp och åt sidan.

Övervägande del barn svarade på frågan "Vad är bra med att vara olika?"

Lillgårdens förskola:

Svar som barnen gav på frågan var bland annat:

- Kan hjälpa någon som inte kan.
- Att man kan vara vänner.
- Bra att vara olika.
- Vet inte.
- Svårt att berätta.
- Bra att vi har olika namn när man ska kalla på någon.
- Att man kan vara glad och ibland arg.

Linnéstugans förskola:

- Skulle vara svårt om alla såg likadana ut men hade olika namn
- Man får vara olika det är bra att vara olika
- Bra att få tycka vad man vill.
- Det är bra att få lov att vara olika.
- Man får vara olika, man får ha vilka kläder man vill och köpa vad man vill, det tycker jag är bra.
- Man får lov att tänka olika.

Analys av undersökningen

Svaren kring frågan om att pojkar och flickor tycker om att göra samma saker visar på att betydelsen av ha en kompis är stor och att nästa alla barn nämner leken som viktig. Att både pojkar och flickor väljer och nämner samma lärmiljöer är en bra bekräftelse på pedagogernas arbete med att erbjuda barnen jämlika lärmiljöer och aktiviteter oavsett kön.

Gällande frågan om barnen känner sig trygga på förskolan. Enkätens svar visar att barnen känner sig trygga på förskolan men att alla barn inte känner sig helt trygga med alla vuxna. Kanske kan man prata om ordet trygg igen, vad det betyder och i vilket sammanhang vi använder det i. Var frågan för svår? Finns upplevelse av att barnen inte kunde svara på varför de gav tummen åt sidan. Kanske svaret har påverkats av inte alla barn har samma relation till alla vuxna?

Frågan gällande vad som är bra med att vara olika behöver diskuteras vidare i arbetslagen. Frågeställningen var ny för året eftersom trivselenkäten har reviderats. Svaren som kom visar på att en del barn inte förstod frågan och tyckte det var svårt att svara på. Vissa svar visade på att barnen kom med kloka funderingar som man kan arbeta vidare med.

Aktiva åtgärder

Inom arbetslagen pågår en process med att ta fram aktiva åtgärder för 2021. I slutet av januari kommer detta att skrivas in.

Konkret mål att arbeta mot:		
Aktiviteter, vad vi ska göra:	Vem som ansvarar:	Beskriv tidsplan:

UPPFÖLJNING OCH UTVÄRDERING

Uppföljning av arbetet sker löpande under året. I huvudsak genom att vi varje månad tar ut rapport ur DF respons för att synliggöra förekomst av kränkande behandling och diskriminering.

Utvärdering av arbetet som helhet avseende både främjande och förebyggande åtgärder görs i slutet av vårterminen.

Underlag för utvärdering som alla förskolor och skolor i Sjöbo kommun ska använda

Brukarenkät	Enkäten besvaras årligen, i mars-april, av vårdnadshavare till barn som går i förskolan, förskoleklass, grundskola och grundsärskola.
Skolenkäten (endast skola)	Vartannat år, på våren, besvarar elever i årskurs 5 och 9 samt personal och vårdnadshavare på Skolinspektionens nationella enkät, Skolenkäten. De år den genomförs bildar även den underlag för utvärdering.
Rapport ur DF respons	I DF respons dokumenteras anmälan, utredning, åtgärder och uppföljning gällande kränkande behandling och diskriminering. Enheten tar ut rapport för läsårets samtliga inrapporterade ärende och rapport för läsårets ärende där det är bedömt som kränkande behandling.

Ytterligare underlag för utvärdering som vi på vår enhet använder

Utvärdering av plan

Planen utvärderas i januari 2021

KLAGOMÅL

Har du en synpunkt eller ett klagomål på något i förskolan, fritidshemmet eller skolan bör du i första hand vända dig till personalen där. Kontakta exempelvis ansvarig förskollärare eller lärare. Tycker du inte att du får rätt hjälp eller gehör från personalen bör du istället vända dig till rektorn. Du bör också vända dig direkt till rektorn om du anser att problemet är allvarligt. Om du efter samtalet fortfarande är missnöjd kan du ta kontakt med familjförvaltningen.

Det finns även möjlighet att anmäla diskriminering och kränkande behandling till följande instanser:
Barn och elevombudet (BEO) Barn- och elevombudets uppgift är att ta tillvara barns och elevers rättigheter i skolan genom att se till att förskolor och skolor följer den del av skollagen som handlar om kränkande behandling.

Så här kontaktar du Barn och Elevombudet:

Telefon: 08-586 08 000 E-post: beo@skolinspektionen.se
www.skolinspektionen.se/beo

Diskrimineringsombudsmannen (DO) ser till att diskrimineringslagen följs.

Så här kontaktar du Diskrimineringsombudsmannen

Telefon: 08-120 20 700 E-post: do@do.se
<http://www.do.se/att-anmala/>

Bilaga 1

Lagstiftning om diskriminering och kränkande behandling

Alla barn och elever har rätt att känna sig trygga och respekterade för den de är, i förskolan och i skolan.

Skolors arbete mot diskriminering och kränkande behandling regleras i diskrimineringslagen (2008:567) och i 6 kap. skollagen (2010:800). Ytterligare relevant lagstiftning är skollagens olika kapitel som tar upp värdegrunden, elevhälsa, systematiskt kvalitetsarbete, inflytande, trygghet och studiero samt förordningen om barns och elevers deltagande i arbetet med en plan mot kränkande behandling. Arbetsmiljölagen omfattar också personal och elever i skolan. Nedan följer en kort beskrivning av gällande lagstiftning för arbetet mot diskriminering och kränkande behandling.

Förbud mot diskriminering och kränkande behandling

Det är förbjudet för skolans huvudman och personalen i verksamheten att utsätta ett barn eller en elev för diskriminering eller kränkande behandling¹.

Skyldighet att anmäla, utreda och vidta åtgärder mot diskriminering och kränkande behandling

En lärare, förskollärare eller annan personal som får kännedom om att ett barn eller en elev anser sig ha blivit utsatt för diskriminering i form av trakasserier eller sexuella trakasserier eller kränkande behandling, i samband med verksamheten är skyldig att anmäla alla misstänkta kränkningar till rektor som i sin tur ska anmäla vidare till skolans huvudman. Skolans huvudman är skyldig att skyndsamt utreda omständigheterna kring de uppgivna kränkningarna och i förekommande fall vidta de åtgärder som skäligen kan krävas för att förhindra diskriminering eller kränkande behandling i framtiden².

Aktiva åtgärder

Både diskrimineringslagen och skollagen ställer krav på att skolans huvudman ska arbeta med aktiva åtgärder för att upptäckta risker för diskriminering, repressalier eller andra hinder för lika rättigheter och möjligheter i verksamheten.

Dokumentation

Arbetet med aktiva åtgärder mot diskriminering ska dokumenteras löpande. Det krävs inte längre en likabehandlingsplan mot diskriminering men dokumentationen ska ske varje år. Samtidigt så anger Skollagen att arbetet mot kränkande behandling ska dokumenteras i en årlig plan. Även aktuella riktlinjer, rutiner och åtgärder ska dokumenteras.

¹ 6 kap. 9 § skollagen och 2 kap. 5 § diskrimineringslagen.

² 6 kap. 10 § skollagen och 2 kap. 7 § diskrimineringslagen.

Sammanhållet arbete

Diskrimineringslagen och skollagen är formulerade på olika sätt. Men vårt arbete mot diskriminering och kränkande behandling vinner inte på att bedrivs åtskilt. Vi bedriver därför ett sammanhållet arbete mot alla former av kränkningar i förskolan och skolan, såväl mot diskriminering (inklusive sexuella trakasserier och trakasserier) som mot kränkande behandling.

Bilaga 2

Förklaringar till viktiga begrepp

Diskriminering

En förenklad beskrivning av diskriminering enligt diskrimineringslagen är att någon missgynnas eller kränks och att missgynnandet eller kränkningen har samband med någon av de sju diskrimineringsgrunderna; kön, könsöverskridande identitet eller uttryck, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, funktionsnedsättning, sexuell läggning eller ålder. Diskrimineringen kan vara direkt eller indirekt diskriminering. Bristande tillgänglighet, trakasserier, sexuella trakasserier och instruktioner att diskriminera är andra former av diskriminering.

Sex former av diskriminering

Nedan beskrivs dels de sex formerna av diskriminering, dels exempel på sådant som kan vara diskriminering inom skolan. Om det är diskriminering eller inte beror på den enskilda situationen.

Direkt diskriminering

Direkt diskriminering är när någon behandlas sämre än någon annan i en jämförbar situation och det finns en koppling till någon av diskrimineringsgrunderna. Till exempel om en elev får sämre betyg och det har samband med hans etniska tillhörighet.

Indirekt diskriminering

Indirekt diskriminering är när det finns en regel som verkar neutral men särskilt missgynnar personer med koppling till någon av diskrimineringsgrunderna. Men det är inte indirekt diskriminering om syftet med regeln är berättigat och sättet som används för att uppnå syftet är lämpligt och nödvändigt. Ett exempel på indirekt diskriminering kan vara om en skola obefogat hindrar elever att vara med på gymnastiken för att de bär någon form av huvudbonad, inklusive huvudduk.

Bristande tillgänglighet

Bristande tillgänglighet är när en verksamhet inte genomför skäligen åtgärder för att en person med funktionsnedsättning ska kunna ta del av verksamheten. Utgångspunkten för vad som är en skälig åtgärd är de krav på tillgänglighet som gäller enligt de lagar och regler som finns för verksamheten, till exempel skollagen. Om en åtgärd är skälig eller inte beror bland annat på om verksamheten har praktiska och ekonomiska förutsättningar för att genomföra åtgärden. Hänsyn tas också till om det handlar om en kortare kontakt eller en längre relation. Ett exempel på bristande tillgänglighet kan vara att en elev med dyslexi inte får stöd i undervisningen.

Trakasserier

Trakasserier är ett agerande som kränker någons värdighet och har samband med någon av diskrimineringsgrunderna. Det kan handla om kommentarer, gester eller utfrysning. Exempel på trakasserier kan vara en lärare som hånar en elev för att han bär kippa.

Sexuella trakasserier

Med sexuella trakasserier menas ett beteende av sexuell natur som är oönskat av den som blir utsatt för det. Det kan till exempel vara att en lärare är sexuellt närgången mot en elev.

Instruktioner att diskriminera

Instruktion att diskriminera är när någon ger en order eller instruerar någon som är i beroendeställning, till exempel en anställd, att diskriminera någon annan.

Kränkande behandling

Kränkande behandling avser ett uppträdande som kränker ett barns eller en elevs värdighet utan att vara diskriminering enligt diskrimineringslagen. Det kan till exempel vara nedsättande ord, ryktesspridning, förlöjliganden eller slag och sparkar. Kränkningarna kan även bestå av utfrysning eller hot. Det kan också vara kränkande behandling om någon skickar elaka mail eller kommentarer på internet eller via sms.

Mobbning

Mobbning handlar om kränkningar som upprepas. I skolans styrdokument används inte längre begreppet mobbning. Där används istället diskriminering och kränkande behandling. Ett skäl till att begreppet mobbning inte längre används är att skollagen och diskrimineringslagen kräver att även enstaka kränkningar ska motverkas. Mobbning har länge definierats som kränkningar som upprepas vid flera tillfällen med ett uppsåt att göra någon illa.

Likabehandling

Med begreppet likabehandling menas att alla barn och elever ska behandlas så att de har lika rättigheter och möjligheter oavsett någon diskrimineringsgrund eller andra förhållanden som rör en elevs förutsättningar. Det innebär dock inte att alla ska behandlas lika. Exempelvis behöver en del elever extra stöd för att få lika möjligheter till lärande som andra.

Källa: Främja, förebygga, upptäcka och åtgärda, Skolverket

<https://www.skolverket.se/publikationer?id=4665>

Bilaga 3

Rutin vid misstanke om kränkande behandling, diskriminering eller trakasserier

Ingrip	Personal som upptäcker en misstänkt kränkning ska genast ingripa. Prata med de inblandade (tillsammans eller var för sig beroende på situationen) och eventuella vittnen.
Anmäl	Personal som får kännedom om att ett barn eller en elev anser sig ha blivit utsatt för kränkning, eller personal som själv upplever att en kränkning kan ha skett, är skyldig att anmäla alla misstänkta kränkningar. Varje enskild misstänkt kränkning anmäls separat.
	Anmälan görs digitalt via denna länk; https://respons.sjoberg.se/Login.aspx Rektor samt huvudman får per automatik ett e-postmeddelande då en anmälan skickas in till den digitala tjänsten.
	Den som gör anmälan ansvarar också för att vårdnadshavare kontaktas skyndsamt, om det inte föreligger andra särskilda skäl. Kontakten bör ske muntligt.
Utse utredare	Rektor tar del av anmälan, kopplar till berörd elevakt samt utser utredare. Utredaren informeras genom e-post. Om ärendet gäller kränkning "personal - barn/elev" ska rektor även informera direkt till skolchef. När personal är inblandad utreder alltid rektor.
Utred	En viktig utgångspunkt i utredning av en misstänkt kränkning är upplevelsen hos den som misstänks vara utsatt.
	Utredningen behöver göras med omsorg så att den blir en stabil grund för beslut om åtgärder. Den behöver ge en allsidig belysning av situationen för de inblandade barnen/eleverna. Observera att det i en utredningssituation inte räcker med att konstatera att ord står mot ord. Förskolan/Skolan måste bilda sig en egen uppfattning om vad som hänt.
	Utredningen genomförs oftast med hjälp av samtal med syfte att kartlägga det som inträffat men det kan också vara aktuellt med observationer av vad som händer i barn- eller elevgruppen och insamling av skrivna meddelanden, publiceringar i sociala medier eller dylikt.
	Utredningens omfattning beror helt på det enskilda fallet. Det finns handlingar som visar sig vara tillfälliga och redan klarats upp. Det finns barn/elever som varit långvarigt utsatta eller utsatta med en intensitet som göra att utredningen blir mer omfattande.

	<p>Det är bra om de som utreder en händelse samlar in följande information:</p> <ul style="list-style-type: none"> ☐ Vad har hänt? Beskriv konkreta händelser. ☐ Vem/vilka är inblandade? ☐ Hur har de inblandade agerat? ☐ Hur upplever de inblandade att representanter för skolan har agerat? ☐ Andra viktiga synpunkter?
	Dokumentera utredningen i DF respons
Vidta åtgärder	Vidta de åtgärder som krävs för att kränkningen ska upphöra och inte hända igen.
Utredning genomförd	Uppdatera status på utredningen i DF respons.
Följ upp	Följ upp ärendet till dess att kränkningen upphört.
	Dokumentera uppföljningen i DF respons.
	Uppdatera status på uppföljningen i DF respons.
Avsluta	Rektor tar del av utredning och eventuell uppföljning och avslutar ärendet.

I Skolverkets skrift "Främja, förebygga, upptäcka och åtgärda", kapitel 4 kan man läsa mera.

Bilaga 4

Rutin vid misstanke om upprepad kränkande behandling

Ärende gällande upprepad kränkande behandling följs på individnivå av förvaltningen.

1. Uppmärksamma	Personal som får misstanke om att ett barn eller en elev är utsatt för upprepad kränkande behandling tar skyndsamt kontakt med barn/elevhälsan.
	Barnhälsan/ Elevhälsoteamet (EHT) ska månadsvis ta ut rapport ur DF respons (9-12 mån tillbaka i tiden). Barn/Elever som har varit utsatta för fler än två kränkningar under en 12-månadersperiod ska uppmärksammas.
2. Starta utredning	Barnhälsan/ EHT startar utredning om misstänkt upprepad kränkande behandling i DF respons och kopplar tidigare kränkningens ärende till ärendet.
	Utredare utses.
	Informera arbetslaget
	Dokumentera löpande i DF-respons
3. Utred	Skapa en bild av ärendet genom att samla befintlig dokumentation, från kollegor, enskilda barn/ elevsamtal, vårdnadshavare och gör observationer.
	<p>Samtal med den utsatte. Några råd till den som leder samtalet;</p> <ul style="list-style-type: none"> ☐ Var tydlig med att alla former av kränkningar är oacceptabla ☐ Var beredd att avlasta det utsatta barnet/eleven eventuell skuld och skam ☐ Led samtalet så att beskrivningar av händelser blir konkreta ☐ Visa att förskolan/skolan tar ansvaret för att åtgärda situationen <p>Informera om hur arbetet går vidare och vilket stöd som barnet/eleven utifrån dess önskan/behov får.</p>
4. Åtgärda och stoppa	<p>Samtal med den som utsätter samt dess vårdnadshavare (helst samtidigt). Om det är flera utsättare ska samtalen ske individuellt.</p> <p>Några råd till den som leder samtalet;</p> <ul style="list-style-type: none"> ☐ Var gärna två personal vid mötet (en kan leda samtalet, en kan dokumentera) ☐ Var tydlig med att alla former av kränkningar är oacceptabla och visa att förskolan/skolan tar allvarligt på det som framkommit ☐ Presentera på ett sakligt sätt det som har hänt ☐ För samtalet utifrån frågan <i>-Hur kan vi hjälpa dig att ändra detta beteende? Det måste upphöra!</i> ☐ Ha en tydlig strategi för att åtgärda situationen så att det inte händer igen <p>Bestäm tid för uppföljningsmöte.</p>

	Planera och genomför åtgärder för att stoppa kränkningar.
	Informera arbetslaget och Barnhälsan/EHT
Steg 1-4 ska ske skyndsamt	
5. Följ upp och utvärdera	Utöka observationerna
	Följ upp med flera uppföljningsmöten till dess att du är helt säker på att kränkningarna har upphört. Ha individuella samtal, både med den som blir utsatt och den som utsätter (samt deras vårdnadshavare). Detta kan pågå under flera månader.
	Återkoppla regelbundet till arbetslaget
6. Dokumentera	Dokumentera åtgärder Gör anteckningar i DF respons under arbetets gång. Avsluta ärendet i DF-respons när kränkningarna upphört.

För att varaktigt komma till rätta med kränkningar behöver också relationer inom barn/elevgrupper, den kultur som utvecklats på en skola och de normer som formar denna kultur, granskas och utmanas.

I Skolverkets skrift "Främja, förebygga, upptäcka och åtgärda", kapitel 4 kan man läsa mera om detta.